

Õpilasena Asuküla algkoolis ja õpetajana Ungru koolis

(Algus «Läänlases» nr. 3)

Oktoobripühad olid tõelised punased pühad. Punase krepp-paberi keerutatud ribadest said saalile kardinad. Oli enneolematult huvitav, sest paberiribad olid tihedalt üksteise kõrval ja punane valgus pääses vaevalt läbi. Kõik seinad olid täis punaseid loosungeid. Üks neist: «Suurte tähtedega maalin, tervitan Sind, onu Stalin.»

Seinalehed olid kaunistatud lipukeste ja embleemidega. Õp. Kurik rääkis revolutsiooni tähtsusest ja sellest suurest õnnest, mis ta eesti rahvale on toonud. Õnneks olime juba tookord sellised, kes niisuguse jutu ühest kõrvast sisse ja teisest veel kiiremini välja lasksid.

* ÕPILASEST ÕPETAJAKS *

1946. aasta suvel lõpetasin Kehtna Kodumajandustehnikumi. Paljud kaaslased läksid ülikooli, minul aga puudus edasiõppimiseks igasugune võimalus.

Sel sügisel vabastati koolitööst palju õpetajaid, nn. rahvavaenulikke elemente. Ka Ungru kooli õpetaja Anne Varendi ei saanud korraga kahes ruumis kuue klassiga töötada. Nii tehtigi ettepanek minule. Minul ei olnud ettekujutust ei pedagoogikast ega metoodikast. Esimeseks koolipäevaks valmistasin mitu tundi. Mõitlesin kõik sõnad põhjalikult läbi. Kui siis esimesse tundi läksin ja õpilased nagu pääsupojad mulle silma ja suhu vaatasid, siis läksid sõnad segi. Igal hommikul mängis IV klassi Väino harmooniumil tervituseks «Lepalindu».

Kaugeltki kõik ei olnud nii kaunis. Oli hommi-kuid, mil Stalini pilt oli täis sülitatud. Pioneere ja oktoobrilapsi koolis vist ei olnudki. Ükskord tuli kooli valla partorg ja teatas, et kõik peavad astuma pioneeriks. Kes ei lähe, sellel lõigatakse juuksed nulliks.

Ilmar, kel olid väga ilusad blondid juuksed, ütles nuttes:

«Lõigaku juuksed ära, aga pioneeriks ikkagi ei lähe.» Teine poiss vastas: «Mina usun Jumalat.» Nii ei olnud jälle pioneere.

* ÕPETAJATÖÖKS KÕLBMATU *

Nii ilusat kuldset sügist kui 1946. aastal Ungrus ei ole ma kuskil Eestimaal rohkem näinud. Kased kasvasid kivide vahel ja mõni kivi otsaski. Imetlesin nende elujõudu ja lehekulda. Kodune koolimaja asus õitsvate sügislilledel ja kollaste kaskede keskel. Olime harjunud lennukimüraga ja õppetöö läks igapäevast rada.

Sügisest sai veebruar ja siis ühel päeval tuli mulle kiri haridusosakonna juhataja ja parteikomitee allkirjadega, mille alusel olin päevapealt töölt valandatud. Põhjus: vanem vend oli Saksa sõjaväes ja metsavend. Sellepärast olid vanemad oma talust minema aetud ja kogu vara ära võetud. Mina olin siis ka sakslaste sabarakk ja rahvavaenlane. Ime, et nad seda varem ei teadnud.

Nii algas ja lõppes minu õpetajatöö Ungrus. Eestilase kangekaelsuse ja trotsiga tahtsin näidata, et minust peab saama õpetaja, ja saigi. Sunnitud vaheaegadele olen õpetajaametit pidanud 43 aastat. Läänemaalt lahkusin aga jäädavalt.

Samal aastal vallandati Ungru koolist ka Anne Varendi. Ta oli väga hea inimene ja suurte kogemustega õpetaja. Politseiniku abikaasat ei saa ju usaldada laste kasvatamisel! Hiljem ei saanud ta kaua tööd ja lõpuks oli tehases päris lihtsal töö. Vaja oli ju kaks last inimesteks kasvatada ja ise elada.

Ungru koolimaja asemel on nüüd mälestuskivi. Tahaksin lõpuks avaldada tänu «Külvaaja» kolhoosi haridust armastavale juhtkonnale, kelle kaasabil on saanud teoks Asuküla ja Ungru kooli mälestuste päevad mullu ja tänanu. Tulevikus tahaks loota, et Asuküla vald koos koolidega jälle elujõudu saaks.

(Lõpp)